

BB-503

Seat No. _____

B. Ed. (Part - I) (Sem. II) Examination

March / April - 2014

**EDCC - 203 : Management Of Secondary
Education**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.

(૨) બિનજરૂરી લાંબા જવાબ ક્ષતિ ગણાશે.

૧ નીચેનામાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (૩૦૦ શબ્દોમાં) ૧૬

(૧) 'આચાર્યનું નેતૃત્વ શાળાને તારે છે અને ડૂબાડે છે.' વિધાનની ઉદાહરણોસહ ચર્ચા કરો.

(૨) રાજ્ય કક્ષાએ શૈક્ષણિક વહીવટનું માળખું આપો અને જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીની ફરજો વર્ણવો.

(૩) શાળા પ્રબંધ એટલે શું ? પ્રબંધનું મહત્વ સમજાવી પ્રબંધ પ્રક્રિયાનાં મૂળભૂત તત્વોની ચર્ચા કરો.

૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. ૧૫

(આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં)

(૧) શાળાના આચાર્ય તરીકે નવા શિક્ષકોની નિમણૂક કરતી વખતે તમે કયા મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખશો ?

- (૨) 'રાષ્ટ્રીય મૂલ્યાંકન અને પ્રત્યાયન પરિષદ ઉચ્ચ શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવામાં પાયાની ભૂમિકા ભજવે છે.' ચર્ચા કરો.
- (૩) 'સંસ્થાકીય આયોજન એ શાળા વિકાસનો નકશો છે.' ચર્ચા કરો.
- (૪) શિક્ષણના પ્રચાર અને નાવિન્યીકરણમાં જી સી ઈ આર ટી નો ફાળો અને મહત્વ ચર્ચો.
- (૫) શિક્ષણ ગુણવત્તા સુધારણામાં રાષ્ટ્રીય શાન આયોગની ભૂમિકા સમજાવો.

૩ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : ૧૫
(આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં)

- (૧) 'આચાર્ય શિક્ષકો, વિદ્યાર્થીઓ તથા સંચાલક મંડળ વચ્ચેની કડી છે.' - આ વિધાનની ચર્ચા કરો.
- (૨) 'વ્યવસ્થાપન એ અગ્નિની જેમ સારો સેવક છે, પરંતુ નબળો માલિક છે.' પ્રસ્તુત વિધાનના સંદર્ભમાં શાળાકીય વ્યવસ્થાપનની જડતા નિવારવા માટે શા ઉપાય સૂચવશો ?
- (૩) માધ્યમિક શિક્ષણની સુધારણા માટે માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડનો ફાળો જણાવો.
- (૪) 'વિદ્યાર્થીઓ અપાયેલા ગૃહકાર્યને અવગણે છે' - શિક્ષક તરીકે તમે શું કરશો ?
- (૫) ગુજરાતમાં શિક્ષકોની આચારસંહિતા સંદર્ભે કરેલી ખામીઓ જણાવો.

૪ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. ૧૫
(આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં)

- (૧) કેળવણીના સંચાલનમાં સલાહકાર સમિતિઓ શા માટે જરૂરી છે ?
- (૨) શાળા વ્યવસ્થાપન અને શાળા સંગઠન વચ્ચેનો ભેદ જણાવો.

- (૩) ઉચ્ચ શિક્ષણની સુધારણા માટે યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન યુનિવર્સિટી તથા કોલેજોને કઈ રીતે સહાયરૂપ છે ?
- (૪) સારા સંસ્થાકીય હવામાનની રચના કરવા સૂચનો આપો.
- (૫) તમારી શાળાના વિદ્યાર્થીઓ પરીક્ષા સમયે હતાશા અનુભવે છે. આચાર્ય તરીકે તમે શું કરશો ?

૫ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : ૦૬

- (૧) ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશનની કોઈ પણ ચાર લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- (૨) માધ્યમિક શાળાના શૈક્ષણિક અને બિનશૈક્ષણિક કર્મચારીઓ કયા સંજોગોમાં આચારસંહિતાના ભંગ બદલ શિક્ષાપાત્ર ઠરે છે ?
- (૩) શિક્ષક ભરતીમાં TET / TAT ની પરીક્ષાનું મહત્વ જણાવતાં ચાર કારણો લખો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : ૦૩

- (૧) વ્યવસ્થાપનના નૂતન ખ્યાલનો ઉદ્ભવ કયા ક્ષેત્રે થયો હતો ?
- (૨) શબ્દો સમજાવો : ડાયટ (DIET), એન સી ટી ઈ (NCTE).
- (૩) આચાર્ય શાળામાં કઈ કઈ બાબતોનું નિરીક્ષણ કરવાનું હોય છે ?

ENGLISH VERSION

- Instructions : (1) All questions are compulsory. Options are internal.
- (2) Unduly lengthy answers are considered as discredit.

1 Answer any two of the following questions. **16**

(About 300 words)

- (1) 'The Principal's leadership either sails a sinks the institution'. - Discuss this statement with examples.
- (2) State the structure of educational administration at the state level, and mention the functions of the District Education Officer.
- (3) What is school management ? Stating the importance of management discuss the basic characteristics of management process.

2 Answer any three of the following questions. **15**

(About 200 words)

- (1) As the Head Master of a school which points will you bear in mind while appointing new teachers ?
- (2) 'National Assessment and Accreditation Council Performs key role to improve the quality of Higher Education'. Discuss.

- (3) 'Institutional planning is a map of school development'. Discuss.
- (4) Discuss the role and importance of GCERT in the spread of and innovations in education.
- (5) State the role of National Knowledge Commission in quality improvement of education.

3 Answer any three of the following questions. **15**

(In about 200 words)

- (1) 'The Head Master is the connecting link between teachers, students and the management'. Discuss the statement.
- (2) 'Management like fire is a good servant but a very bad master'. What suggestions will you offer with reference to this sentence to guard against the rigidity in the management of a school ?
- (3) State the role of Gujarat Secondary and Higher Secondary Board for the improvement of secondary education.
- (4) 'Students neglect towards the homework given to them'. What will you do as a teacher ?
- (5) State the drawbacks of code of conduct implemented for teachers in Gujarat.

4 Answer any three of the following questions. **15**

(In about 200 words)

- (1) Why the advisory committees necessary in the administration of Education ?
- (2) State the difference between school management and organization.
- (3) How is the university grants commission helpful to the universities and colleges in the improvement of higher education ?
- (4) Give the suggestions to create good institutional climate.
- (5) The students of your school feel frustration during examination. What will you do as a principal ?

5 (a) Answer the following questions in brief : **06**

- (1) State any four characteristics of Indian Institute of Teacher Education.
- (2) In which circumstances are the teaching and nonteaching workers of secondary school are responsible for punishment to disobey the code of conduct ?
- (3) Write four reasons showing the importance of TET / TAT examination in teacher's recruitment.

(b) Answer the following questions :

03

- (1) In which field the new concept of management been emerged ?
- (2) Explain the terms : DIET, NCTE.
- (3) Which things are to be supervised by the principal in school ?
